

Kell-e önkormányzati törlesztési moratórium? – Hitek és tények.

Az utóbbi napokban felmerült, hogy az önkormányzatok nem képesek kifizetni tetemes adósságukat és ezért a törlesztéseket 1-2 évvel el kellene halasztani. Tekintettel arra, hogy az önkormányzatok az államháztartás részét képezik, egy ilyen lépés magasabb államadósságot eredményezne és így veszélyeztetné a kitűzött adósság csökkentési célok elérését. Emellett az önkormányzatokat hitelező bankoknak újabb céltartalék képzési igényt is jelentene. Az alapvető kérdés persze az, hogy mennyire megalapozott az önkormányzatok részéről egy ilyen igény. Nyilván ezt a szférát is érinti a svájci frank hitelek, illetve kötvénykibocsátások törlesztéseinek többletterhe, de ez még nem ok a terhek átvállalására. (A sokkal inkább érzékeny lakosság esetében sem volt általános átütemezés.)

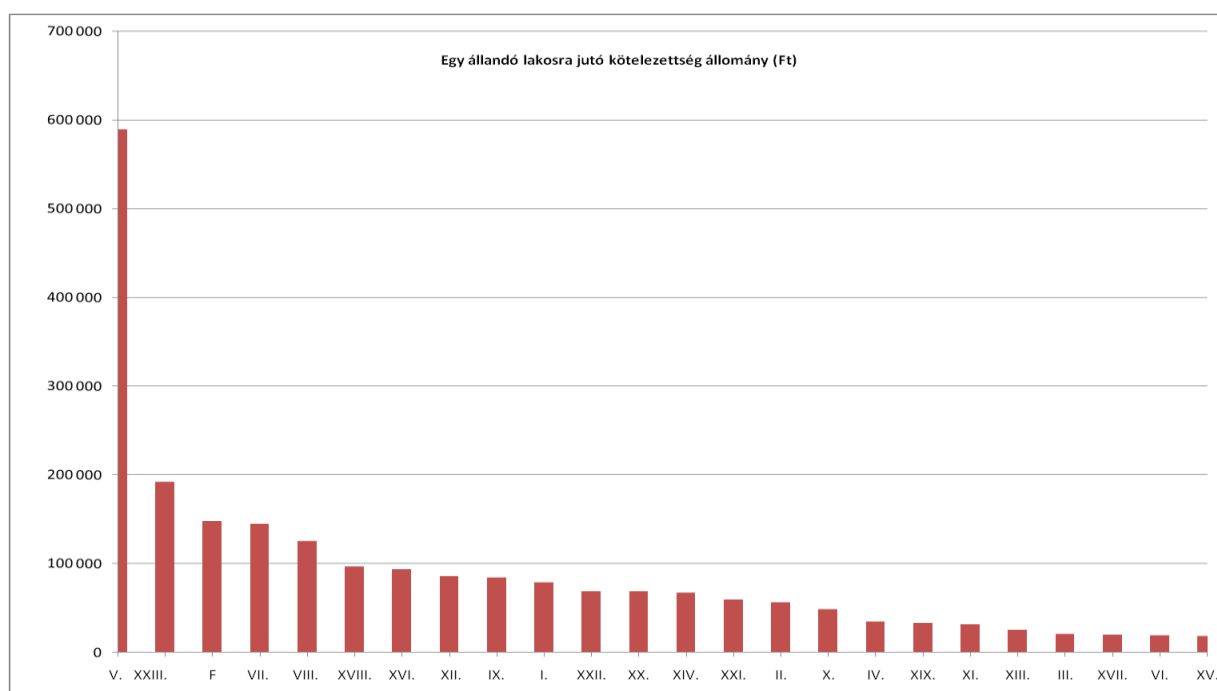
Az önkormányzatok (a megyei önkormányzatok nélkül, de a Fővárosi Önkormányzatot beleértve) 2009-ben 3560 milliárd Ft-ból gazdálkodtak, s összesen 385 ezer főt foglalkoztattak. A pénzforgalmi adatok szerint a működési célú kiadások 63%-ot tettek ki (ezen belül a dologi kiadások – fűtés, világítás stb. – súlya 19% volt), a felhalmozásra 15% jutott, míg a kamatkiadások átlagosan 1%-ra (közel 37 milliárd Ft-ra) rúgtak. Az önkormányzati rendszer összességében veszteségesen működött, az adott évi bevételek és kiadások pénzforgalmi egyenlege 63 milliárd Ft hiányt mutatott, ami a kiadások 1,8%-ának felelt meg. A fővárosi kerületek (-3%) és a megyei jogú városok (-3,8%) hiánya meghaladta az átlagot, s összességében (a Fővárosi Önkormányzattal együtt) 54 milliárd Ft-ot tett ki 2009-ben. Ez az összes hiány 86%-a volt.

Bevételi oldalon a helyi adók a kiadások 19%-át fedezték (a kerületekben 35%-át, de a községekben csak 12%-át), s volt még csaknem 72 milliárd Ft tulajdonosi jövedelem is (ez a kiadások 2%-át fedezte). A többi bevétel különböző központi költségvetési támogatás, EU forrás, átengedett adó volt. **2009-ben a kiadások 2,8%-át a hitel- és kötvénytörlesztések adták (összesen 101 milliárd Ft), ugyanakkor 154 milliárd Ft értékben hiteleket is felvettek** (ez a kiadások 4,3%-ának felelt meg). A hosszú lejáratú kötelezettségek állománya 824 milliárd Ft volt ekkor, s ehhez 357 milliárd Ft rövidlejáratú kötelezettség állomány is társult, így **összesen 1275 milliárd Ft-tal volt adósa a rendszer** a szállítóknak (96 milliárd Ft) és a bankoknak, illetve kötvénytulajdonosoknak. **Ez az éves költségvetési bevétel alig 36%-át jelenti!**

Egy állandó lakosra Magyarországon 126 ezer Ft adósság jutott 2009 végén. Ezen belül a fővárosiakra 214 ezer Ft, a megyei jogú városok lakóira 170 ezer Ft, a városi polgárokra 134 ezer Ft, míg a községekben lakókra 44 ezer Ft. **Miközben a fővárosi önkormányzatok jobb pénzügyi lehetőségekkel rendelkeznek, az egy budapestire jutó adósságot meghaladja Pécs (231 ezer Ft), Hódmezővásárhely (450 ezer Ft), Szolnok (262 ezer Ft), Sopron (308 ezer Ft), Kaposvár (244 ezer Ft) és Dunaújváros (273 ezer Ft) megfelelő adata. A fővárosiak átlagadósságát 33 városé is meghaladja.** Ezen belül a csúcstartó Harkány 1 millió Ft feletti, Cigánd 713 ezer Ft-os és Esztergom 613 ezer Ft-os egy főre jutó adóssággal.

Felmerül a kérdés, hitelképesek-e az önkormányzatok, kifizethetik-e az adósságállományukat valaha is, vagy legalábbis képesek-e fizetőképességüket megőrizni, az eladósodást kezelhető keretek között tartani?

Az egyes fővárosi kerületek és a Fővárosi Önkormányzat (F) egy állandó lakosra jutó adóssága (2009, Ft)

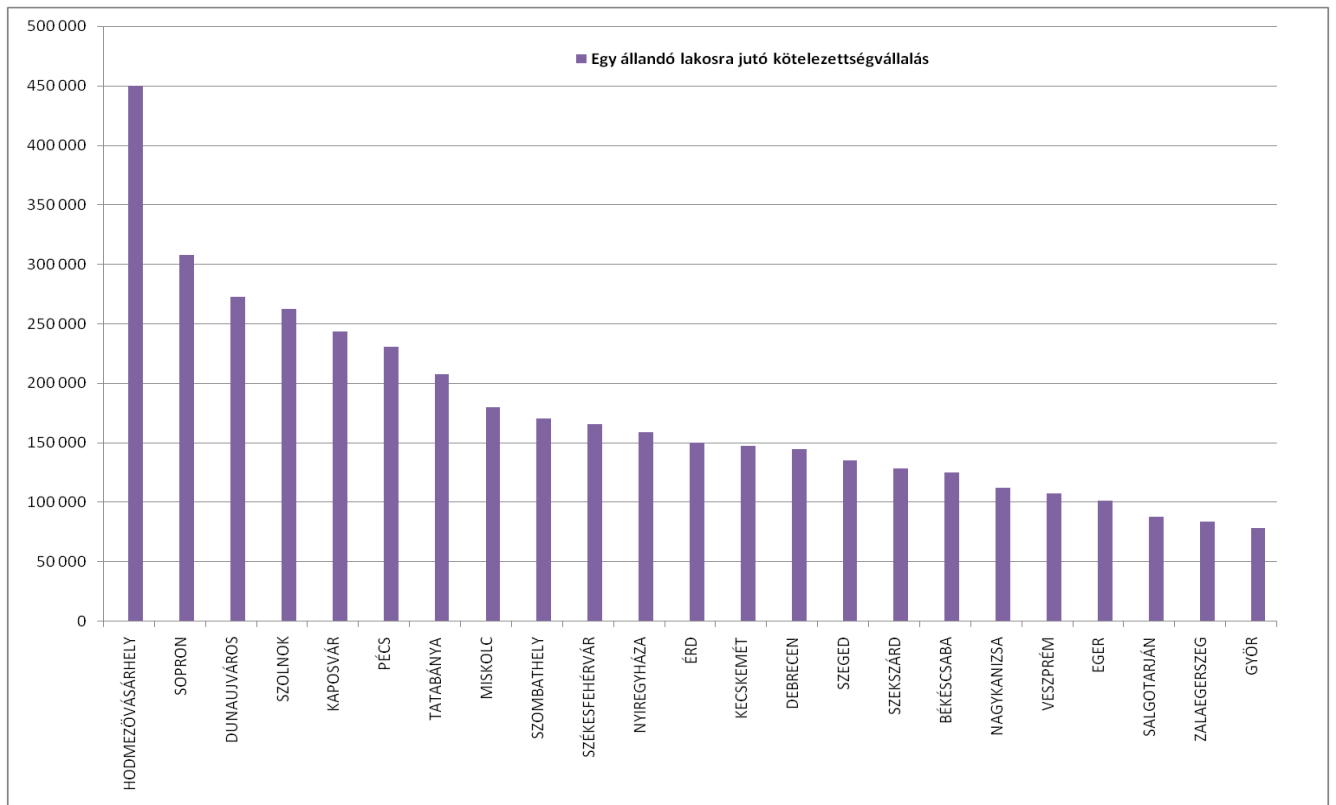
Kézenfekvő, hogy baj esetén a megtakarításokhoz nyúljanak az önkormányzatok. 2009 végén 450 milliárd Ft pénzeszköze volt az önkormányzatoknak, ezen belül a fővárosnak 148 milliárd Ft-ja, a megyei jogú városoknak 81, a városoknak 150, míg a községeknek 72 milliárd Ft-juk volt.

A hivatalos statisztikák szerint az önkormányzatok vagyona (tárgyi eszközei) 7636 milliárd Ft-ot ér, ami azt jelenti, hogy ennek a vagyonnak a 17%-ából kifizethető lenne a teljes kötelezettség állomány. Csakhogy a vagyon nagy része olyan, ami nem eladható, vagy ha értékesíthető lenne, igen gyér érdeklődés mutatkozna irántuk (iskolaépületek, utak, fürdők stb.), ugyanakkor kisebb részük iránt komoly érdeklődés lenne (víz- és szennyvízellátás, hulladékkezelés), de ezeket az önkormányzatok nem szívesen adnák el (sőt, az utóbbi időben inkább a korábban eladott vagyonok akár erőszakos visszavétele figyelhető meg). További forrást jelenthetnek a tartós részesedések, kölcsönök is. Ezek 574 milliárd Ft-ot értek, az adósság 45%-a ezek eladásával, illetve a kölcsönök visszakérésével is kifizethető lenne. Van még némi tartós betétje is az önkormányzatoknak (22 milliárd Ft). Ha az üzemeltetésre, kezelésbe átadott vagyont is figyelembe vesszük (1850 milliárd Ft), látható, hogy miért is tartják a bankok az önkormányzatokat jó adósnak: **a 2009-es hitelállomány a befektetett eszközök (10 ezer milliárd Ft felett) mindössze 12%-át tette ki.**

A teljes adósság felét (50,4%-át) a Fővárosi Önkormányzat, 5 kerület, 17 megyei jogú város és 2 város (Esztergom és Gödöllő) hozta össze. Az adósságállomány $\frac{3}{4}$ -ét pedig a Fővárosi Önkormányzaton kívül 18 kerület, a 23 megyei jogú város, 56 város és 1 község „termelte meg”. Vagyis a csaknem 3200 önkormányzattal 99 a felelős a hiány túlnyomó részéért.

A fenti adatokból jól látható, hogy (egy-egy rosszul gazdálkodó önkormányzatot leszámítva) nincs igazi gond az adósságok visszafizetésével. A legtöbb önkormányzat képes és akar is fizetni, s a bajba jutottak egy része is keresi a legjobb megoldást (átütemezés, vagyonértékesítés, esetleg a helyi bevételek növelése). Amire viszont annál inkább szükség lenne, az egy végiggondolt önkormányzati feladat ellátási rendszer, s az ahhoz tartozó költségvetési finanszírozás. Egy megfelelően működő területi tervezés (mikor, hol, mit kell fejleszteni) azért, hogy a veszteségfokozó fürdő-, múzeum, kiállító terem fejlesztések, vidéki reptérépítések, stadionok helyett olyan beruházások valósuljanak meg, amelyek később valóban hozzák a pénzt, s így a jelenlegi beruházásokra költött pénzek később visszatérüljenek.

A megyei jogú városok egy állandó lakosra jutó adóssága (2009, Ft)

A legeladósodottabb városok egy állandó lakosra jutó adóssága (2009, Ft)

